

ŚREDNIOWIECZE Polskie i Pomorsze

Tom 1 (5)

Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego
Katowice 2009

ŚREDNIOWIECZE
Polskie i Powszechne

Tom 1 (5)

NR 2705

ŚREDNIOWIECZE Polskie i Pomorsze

Tom 1 (5)

pod redakcją
Idziego Panica i Jerzego Sperki

Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego
Katowice 2009

Redaktor serii: Historia
Sylwester Fertacz

Recenzent
Błażej Śliwiński

Publikacja będzie dostępna — po wyczerpaniu nakładu — w wersji internetowej:

Central and Eastern European Online Library
www.ceeol.com

Treść

Wstęp (<i>Idzi Panic, Jerzy Sperka</i>)	7
Wykaz skrótów instytucji, czasopism, publikacji, serii wydawniczych i wydawnictw źródłowych	11

Artykuły i rozprawy

<i>Jakub Morawiec</i> : Kontakty Olafa Tryggvasona z Jomsborgiem — pomiędzy legendą a historyczną rzeczywistością	19
<i>Fjodor Uspenskij</i> : The Baptism of the Bones of the Princes Oleg and Yaropolk. (On the Interpretation of the Chronicle Entry of 1044)	43
<i>Dariusz Adamczyk</i> : Między Kijowem a Gniezmem. Wybrane aspekty topografii i funkcji arabskiego srebra na ziemiach słowiańskich w X i na początku XI wieku	66
<i>Sirpa Aalto</i> : Band of Brothers — The Case of the Jómsvikings	80
<i>Sławomir Pelczar</i> : Wojny Władysława Odonica z Władysławem Laskonogim w latach 1228—1231	100
<i>Jan Tęgowski</i> : Nowe źródła do kwestii datacji objęcia rządów na Rusi przez Władysława Opolczyka	127
<i>Katarzyna Niemczyk</i> : Kilka uwag do genealogii Elżbiety Pileckiej-Granowskiej i jej rodziny	138
<i>Jerzy Sperka</i> : Nieznane fakty dotyczące napadu na klasztor Paulinów w Częstochowie w 1430 roku	152
<i>Jana Grollová</i> : Formování nauky o sedmi smrtelných hříších a její reflexe v díle Tomáše ze Štítného a Petra Chelčického	177

<i>Sobiesław Szybkowski: O kręgu rodzinnym podkanclerzego Królestwa Grzegorza Lubrańskiego</i>	195
<i>Tomasz Michał Gronowski OSB: Zamek w Tyńcu</i>	213

Polemiki i dyskusje

<i>Jarosław Nikodem: Władysław Jagiełło, Jan z Tęczyna i domniemany kryzys legitymizacyjny w Polsce lat 1399—1402</i>	231
<i>Janusz Kurtyka: Kilka słów o kryzysie legitymizacyjnym lat 1399—1402 i o kryzysie polemiki naukowej</i>	250

Wstęp

Kolejny tom „Średniowiecza Polskiego i Powszechnego”, publikacji Zakładu Historii Średniowiecznej Instytutu Historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, podobnie jak wcześniejsze, przynosi przegląd badań mediewistycznych prowadzonych nie tylko w ośrodku górnośląskim, ale także w innych centrach krajowych i zagranicznych.

Część *Artykuły i rozprawy* otwiera obszerny artykuł Jakuba Morawca (Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego), w którym autor na podstawie szerokiej kwerendy w źródłach i literaturze przedmiotu kreśli sylwetkę króla Norwegii Olafa Tryggvasona i opisuje jego związki z legendarnym Jomsborgiem, utożsamianym przez większość historyków z Wolinem. Z kręgiem skandynawskim wiąże się również artykuł fińskiej badaczki Sirpy Aalto (Uniwersytet Joensuu), która porusza kwestie mieszania się elementów historycznych i fikcyjnych w przekazie *Sagi o Jomswikingach*. Wśród badaczy panuje bowiem opinia, że historia ta jest literacką fikcją, ale opartą na historycznych wydarzeniach. W tym kontekście znaczenia nabierają opisane w sadze wydarzenia, które autorka analizuje, a mianowicie: założenie Jomsborga, bitwy w Hjörungavag (około 987) i pod Svoldr.

Kolejny artykuł został napisany przez Fiodora Uspieńskiego (Instytut Nauk Słowistycznych Rosyjskiej Akademii Nauk) i dotyczy przeniesienia szczątków dwóch książąt z dynastii Rurykowiczów, Olega (zm. w 977) i Jaropełka (zm. w 980), dokonanego w 1044 roku przez księcia kijowskiego Jarosława Mądrego. Ponieważ przy okazji tej ceremonii szczątki książąt zostały „ochrzczone”, historyk próbuje odpowiedzieć na pytanie, w jakim celu Jarosław dokonał „chrztu” szczątków książąt zmarłych w pogaństwie.

Okresu wczesnego średniowiecza dotyczy także niezwykle inspirujący artykuł Dariusza Adamczyka (Universität Hannover). Autor na podstawie analizy skar-

bów z X i pierwszej połowy XI wieku, znalezionych na obszarach nad środkowym Dniestrem i w Wielkopolsce, przedstawia skutki wciągnięcia ziem słowiańskich do arabskiej sieci handlowej. Stawia jednocześnie ciekawą hipotezę, że chęć „podpięcia” się Polan pod bałtyckie szlaki przepływu arabskiego srebra była jedną z istotniejszych przyczyn skierowania podboju w pierwszej kolejności na Pomorze.

Kolejne studium napisał Sławomir Pelczar (Rzeszów), który wykorzystując najnowsze badania nad dziejami Polski pierwszej połowy XIII wieku, rekonstruuje przebieg toczącego w latach 1228—1231 konfliktu o Wielkopolskę między Władysławem Odonicem a jego stryjem Władysławem Laskonogim. Autor stawia hipotezę, że sukces Odonica w 1229 roku, kiedy to książę pokonał Laskonogiego i pozbawił go księstwa, nie byłby możliwy bez korzystnego sojuszu politycznego, jaki Piast ten zawarł z Konradem Mazowieckim, co w dotychczasowej literaturze historycznej nie było wystarczająco wyeksponowane.

Jan Tęgoski (Instytut Historii Uniwersytetu w Białymstoku) w swoim artykule zakwestionował natomiast dotychczasową datę objęcia rządów na Rusi Czerwonej przez Władysława Opolczyka, a mianowicie 10 października 1372 roku, kiedy to Ludwik Węgierski wystawił dokument przekazujący te ziemie w ręce księcia opolskiego. Wykorzystując do swych rozważań w większości nieznane do tej pory źródła, badacz przesuwą datę nadania Rusi Władysławowi Opolczykowi na okres przed 19 maja 1371 roku. Przyczynę nadania widzi natomiast jako próbę zabezpieczenia ziem ruskich przed Litwinami, a nie jak do tej pory — jako formę wynagrodzenia księcia opolskiego po tym, jak utracił urząd palatyna Węgier.

Tekst Katarzyny Niemczyk (Instytut Historii UŚ) przybliży nam słabo do tej pory zbadane kwestie dotyczące dwóch pierwszych małżeństw Elżbiety Pileckiej-Granowskiej, późniejszej trzeciej żony króla Władysława Jagiełły. W artykule zostały także wyjaśnione kwestie genealogiczne, dotyczące mężów Elżbiety, a mianowicie Wisła Czambora i Jana z Jičina, które w dotychczasowej literaturze historycznej były błędnie prezentowane. Charakter genealogiczny ma również studium Sobiesława Szybrowskiego (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego), które stanowi zarówno polemikę z niedawno opublikowaną monografią genealogiczną rodu Godziembów (autorstwa Jana Pakulskiego), jak i jej uzupełnienie. Oparte na niewykorzystanych dotychczas źródłach archiwalnych stanowi cenny przyczynek do lepszego poznania przedstawicieli jednej z rodzin elity politycznej Polski XV wieku.

Artykuł Tomasza Michała Gronowskiego OSB (Instytut Historii UŚ) z kolei omawia średniowieczne zabudowania klasztoru w Tyńcu, określane mianem „zamek” lub „opatówka”, które zlokalizowane są w północno-zachodniej części wzgórza. Wykorzystanie nieznanymi dotychczas archiwaliów pozwoliło autorowi udowodnić — wbrew przyjętym do tej pory opiniom — że tyniecki zamek nigdy nie był własnością monarszą i nie było w nim, poza wyjątkowymi sytuacjami, i to raczej we wcześniejszym okresie (XIII wiek), stałej załogi. Od początku

był natomiast częścią klasztoru i rezydencją opata oraz pełnił funkcję centrum zarządu domeną klasztorną, którą, oprócz klucznika, nadzorował (przynajmniej od końca XV wieku) osobny urzędnik, zwany starostą. Artykuł Jerzego Sperki (Instytut Historii UŚ) omawia z kolei wydarzenia związane z napadem na klasztor Paulinów w Częstochowie w 1430 roku. Wykorzystując nieznane do tej pory źródła sądowe, nie tylko potwierdza wydarzenia przedstawione przez Jana Długosza, ale także wnosi wiele nieznanych dotąd szczegółów, w tym wymienia kolejnego uczestnika tej eskapady, którym okazał się Rogala Wyszel z Kozolina, rycerz mazowiecki, będący na służbie u księcia Świdrygiełły.

Kolejny tekst został napisany przez Janę Grollovą (Uniwersytet w Ostrawie) i dotyczy problemu siedmiu grzechów głównych w twórczości dwóch myślicieli, teologów i pisarzy husyckich Tomáša ze Štitného i Petra Chelčického.

Prezentowany tom zamykają (część *Polemiki i dyskusje*) artykuły Jarosława Nikodema (Instytut Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) i Janusza Kurtyki (Instytut Pamięci Narodowej, Instytut Historii PAN), które dotyczą tzw. kryzysu legitymizacyjnego po śmierci królowej Jadwigi (zm. w 1399) i problemu namiestnictwa Jana Tęczyńskiego w Małopolsce oraz w ziemiach łęczyckiej i sieradzkiej. Polemika na ten temat — zapoczątkowana artykułem J. Kurtyki w poprzednim tomie *Średniowiecza...* — prezentuje odpowiedź poznańskiego historyka i zgodnie z przyjętymi zasadami, ustosunkowanie się do niej badacza krakowskiego.

Idzi Panic, Jerzy Sperka

Wykaz skrótów instytucji, czasopism, publikacji, serii wydawniczych i wydawnictw źródłowych¹

- ACCP — *Acta capitulorum Cracoviensis et Plocensis selecta (1438—1523, 1438—1525)*. Wyd. B. Ulanowski. AKH. T. 6. Kraków 1891
- ACI — *Acta capitulorum nec non iudiciorum ecclesiasticorum selecta*. T. 1—3. Wyd. B. Ulanowski. Kraków 1902—1918
- AGAD — Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
- AGZ — *Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tzw. Bernardyńskiego we Lwowie*. T. 1—25. Wyd. O. Pietruski, X. Liske, A. Prochaska. Lwów 1868—1935
- AKapKr — Archiwum Kapituły Katedralnej w Krakowie
- AKH — „Archiwum Komisji Historycznej [Polskiej] Akademii Umiejętności”
- AKP — „Archiwum Komisji Prawniczej [Polskiej] Akademii Umiejętności”
- Akta unii — *Akta unii Polski z Litwą 1385—1791*. Wyd. S. Kutrzeba, W. Semkowicz. Kraków 1932
- AMetrKra — Archiwum Kurii Metropolitarnej w Krakowie
- AOfKr — *Acta Officialatus Cracoviensis* w AMetrKr
- AP — Archiwum Państwowe
- AS — *Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie*. T. 1—7. Wyd. Z.L. Radziwiński, P. Skobielski, B. Gorczak. Lwów 1887—1910
- ASP — *Akta Stanów Prus Królewskich*. T. 1—7. Wyd. K. Górski, M. Biskup, I. Janosz-Biskupowa. Toruń 1955 — Warszawa 1986

¹ Autorzy dalszych tomów wydawnictwa ciągłego „Średniowiecze Polskie i Powszechnie” proszeni są o stosowanie skrótów według niniejszego wykazu.

- BCzart — Biblioteka Czartoryskich w Krakowie
- BJ — Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
- BN — Biblioteka Narodowa w Warszawie
- BOssol — Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
- BP — *Bullarium Poloniae*. T. 1—6. Wyd. S. Kuraś, I. Sułkowska-Kuraś. Romae—Lublin 1982—1998
- BPAN — Biblioteka PAN (z podaniem miasta)
- BurgKrak — *Burgrabiowie zamku krakowskiego XIII—XV wieku*. Spisy. Oprac. W. Bukowski. Kórnik 1999
- CDBoh — *Codex diplomaticus et epistolaris Regni Bohemiae*. T. 1. Hrsg. G. Friedrich. Praha 1907 i następne tomy
- CDHung — *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis*. Ed. G. Fejér. T. 1. Budae 1829 i następne tomy
- CDPruss — *Codex diplomaticus Prussicus. Urkundensammlung zur ältern Geschichte Preussens*. T. 1—6. Hrsg. J. Voigt. Königsberg 1836—1861
- CDSil — *Codex diplomaticus Silesiae*. T. 1—36. Breslau 1856—1936
- CE — *Codex epistolaris saeculi decimi quinti*. T. 1—3. Wyd. A. Sokołowski, J. Szujski, A. Lewicki. Kraków 1876—1894
- CP-H — „Czasopismo Prawno-Historyczne”
- CV — *Codex epistolaris Vitoldi magni ducis Lithuaniae 1376—1430*. Wyd. A. Prochaska. Kraków 1882
- Daniłowicz — Daniłowicz I.: *Skarbiec dyplomatów papieskich, cesarskich, królewskich*. T. 1—2. Wyd. J. Sidorowicz. Wilno 1860—1862
- DH — (Długosz Jan) *Johannis Dlugossii s. Longini canonici Cracoviensis Historiae Polonicae libri XII*. Wyd. Ż. Pauli. T. 1—5. W: *Opera omnia X—XIV*. Kraków 1873—1877 (tłumaczenie polskie — K. Mecherzyński. T. 4—5. Kraków 1868—1869)
- DHn — (Długosz Jan) *Joannis Dlugossii Annales seu cronicae incliti Regni Poloniae*. Lib. 1—12. Varsaviae—Cracoviae 1964—2005
- DKMaz — *Dokumenty kujawskie i mazowieckie przeważnie z XIII w.* Wyd. B. Ulanowski. AKH IV. Kraków 1888
- Dogiel — *Codex diplomaticus regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae*. Ed. M. Dogiel. T. 1—4. Wilnae 1758—1764
- DSZK — *Dokumenty sądu ziemskiego krakowskiego (1302—1453)*. Wyd. Z. Perzanowski. Wrocław 1971
- FRB — *Fontes Rerum Bohemicarum*. T. 1—5. Praegae 1871—1893
- Hruszewski — *Materiali do istorii suspil'no-političnich i ekonomičnich vidnosin zachidnoj Ukraini*. Wyd. M. Gruševs'kij. „Zapiski Naukovego Tovarystva im. Ševčenko” 1905 (L'viv 1906). T. 63—64
- Inventarium — *Inventarium omnium et singulorum privilegiorum [...] in Archivo Regni in arce Cracoviens*. Wyd. E. Rykaczewski. Lutetiae Parisiorum—Berolini—Posnaniae 1862

- JH — *Regesta historico-diplomatica Ordinis S. Mariae Theutonicorum 1198—1525*. T. 1—2. Hrsg. E. Joachim, W. Hubatsch. Göttingen 1948—1950
- KDKK — *Kodeks dyplomatyczny katedry krakowskiej św. Wacława*. T. 1—2. Wyd. F. Piekosiński. Kraków 1874—1883
- KDKW — *Kodeks dyplomatyczny katedry i diecezji wileńskiej*. T. 1. Z. 1. Wyd. J. Fijałek, W. Semkowicz. Kraków 1932
- KDL — *Kodeks dyplomatyczny Litwy*. Wyd. E. Raczyński. Wrocław 1845
- KDM — *Kodeks dyplomatyczny Małopolski*. T. 1—4. Wyd. F. Piekosiński. Kraków 1876—1905
- KDMaz — *Kodeks dyplomatyczny księstwa mazowieckiego*. Wyd. J.T. Lubomirski. Warszawa 1863
- KDmK — *Kodeks dyplomatyczny miasta Krakowa*. Cz. 1—4. Wyd. F. Piekosiński. Kraków 1879—1882
- KDP — *Codex diplomaticus Poloniae*. T. 1—4. Wyd. L. Ryzyszczewski, A. Muczkowski. Warszawa 1847—1858; T. 4. Wyd. M. Bobowski. Warszawa 1887
- KDSil — *Kodeks dyplomatyczny Śląska*. T. 1—3. Wyd. K. Maleczyński, A. Skowrońska. Wrocław 1956—1964
- KDW — *Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski*. T. 1—4. Wyd. I. Zakrzewski. Poznań 1877—1881; T. 5. Wyd. F. Piekosiński. Poznań 1908; T. 6. Wyd. A. Gąsiorowski, H. Kowalewicz. Warszawa—Poznań 1982; T. 7. Wyd. A. Gąsiorowski, R. Walczak. Warszawa—Poznań 1985; T. 8—10. Wyd. A. Gąsiorowski, T. Jasiński. Warszawa—Poznań 1989—1993; T. 11. Wyd. A. Gąsiorowski, T. Jasiński, T. Jurek, I. Skierska. Poznań 1999
- KHKM — „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
- Knigi — *Knigi Polskoj Koronnoj Metriki XV st.* T. 1. Księga nr 10 z lat 1447—1454. Wyd. A. Masłowski, W. Graniczny. W: *Monumenta iuris*. T. 2. Warszawa 1914
- KTyn — *Kodeks dyplomatyczny klasztoru tynieckiego*. Wyd. S. Kętrzyński, S. Smolka. Lwów 1876
- KUJ — *Codex diplomaticus Universitatis Studii Generalis Cracoviensis*. T. 1—5. Wyd. Ż. Pauli. Kraków 1870—1900
- Kw. Hist. — „Kwartalnik Historyczny”
- KZSP — *Katalog zabytków sztuki w Polsce*
- LB — (Długosz Jan) *Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis*. T. 1—3. Wyd. A. Przeddziecki. *Opera omnia* 7—9. Kraków 1883—1884
- LBS — *Lehns- und Besitzurkunden Schlesiens und seiner einzelnen Fürstentümer im Mittelalter*. Hrsg. C. Grünhagen, H. Markgraf. T. 1—2. Leipzig 1881—1883
- LEC — *Liv-, Est- und Curländisches Urkundenbuch nebst Regesten*. Hrsg. F.G. von Bunge. [Abt. 1] Bd. 1—11; [Abt. 2] Bd. 1—3. Reval—Moskau 1853—1914

- Lites — *Lites ac res gestae inter Polonos Oridemque Cruciferorum*. Wyd. 1. T. 1—3. Wyd. T. Działyński. Poznań 1855—1856; Supplementum. Opr. Z. Celichowski. Poznań 1880; Wyd. 2. T. 1—2. Wyd. I. Zakrzewski; T. 3. Wyd. J. Karwasińska. Poznań 1890 — Warszawa 1935; Wyd. 3. T. 1. Wyd. H. Chłopocka. Wrocław—Warszawa 1970
- MGH S — *Monumenta Germaniae Historica*. Seria Scriptorum. T. 1—31. Hannoverae 1826—1913
- Mies. Her. — „Miesięcznik Heraldyczny”
- MK — Metryka Koronna w AGAD
- MPH — *Monumenta Poloniae Historica*. T. 1—6. Lwów 1864 — Kraków 1893
- MPHn — *Monumenta Poloniae Historica. Nova series*. T. 1—11. Warszawa 1946—1994
- MPV — *Monumenta Poloniae Vaticana*. T. 1—6. Wyd. J. Ptaśnik; T. 8. Wyd. E. Długopolski; T. 9. Wyd. S. Szczur; T. 10. Wyd. M.D. Kowalski. Kraków 1913—2002
- MRPS — *Matricularum Regni Poloniae Summaria*. T. 1—4, 5/1. Wyd. T. Wierzbowski; T. 5/2. Wyd. J. Płocha, A. Rybarski, I. Sułkowska-Kurasiova. Warszawa 1905—1919, 1961 (literę „S”, która oznacza *Supplementum*, należy dodać po nr. tomu)
- NKRK — *Najstarsze księgi i rachunki miasta Krakowa 1300—1400*. Wyd. F. Piekosiński, J. Szujski. Kraków 1878
- NKSN — *Najstarsza księga sądu najwyższego prawa niemieckiego na zamku krakowskim*. Wyd. A. Kłodziński. AKP. T. 10. Kraków 1936
- Nowy KDMaz — *Nowy kodeks dyplomatyczny Mazowsza*. Cz. 2—3. Wyd. I. Sułkowska-Kuraś, S. Kuraś przy współudziale K. Pacuskiego i H. Wajsa. Wrocław 1989 — Warszawa 2000
- ProchMat — *Materiały archiwalne wyjęte głównie z Metryki Litewskiej od 1348 do 1607 r.* Wyd. A. Prochaska. Lwów 1890
- PrUB — *Preußisches Urkundenbuch*. Hrsg. R. Philippi, P.K. Woelky, A. Seraphim, N.G. Elwert, M. Hein, E. Maschke, H. Koepen, C. Conrad. T. 1—5. Königsberg—Marburg 1882—1971
- Prz. Hist. — „Przegląd Historyczny”
- PSB — *Polski słownik biograficzny*
- Rachunki Jagiełły i Jadwigi — *Rachunki dworu króla Władysława Jagiełły i królowej Jadwigi z lat 1388—1420*. Wyd. F. Piekosiński. Kraków 1896
- RAUhf — „Rozprawy (Polskiej) Akademii Umiejętności, Wydział Historyczno-Filozoficzny”
- RBM — *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae*. T. 4—6. Ed. J. Emler, B. Mendl, M. Lihnartová. Pragae 1892—1954
- RHer — „Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego”
- Rocz. Hist. — „Roczniki Historyczne”

- Rocz. TNT — „Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu”
- Rśl — *Regesty śląskie*. Red. W. Korta. T. 1—5. Wrocław 1975—1992
- SHGKr — *Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu*. Cz. 1—4. Opr. W. Bukowski, J. Kurtyka, J. Laberschek, A. Marzec, Z. Leszczyńska-Skrętowa, F. Sikora, J. Wiśniewski, M. Wilamowski, M. Wolski. Wrocław—Kraków 1980—2006
- SPPP — *Starodawne prawa polskiego pomniki*
- SPPP II — *Starodawne prawa polskiego pomniki*. T. 2: *Z ksiąg rękopiśmiennych dotąd nie użytych, głównie zaś z ksiąg dawnych sądowych ziemskich i grodzkich ziemi krakowskiej*. Wyd. Z. Helcel. Kraków 1870
- SPPP VII/2 — *Starodawne prawa polskiego pomniki*. T. 7. Cz. 2: *Inscriptiones clenodiales ex libris iudicialibus palatinatus Cracoviensis*. Wyd. B. Ulanowski. Kraków 1885
- SPPP VIII — *Starodawne prawa polskiego pomniki*. T. 8: *Antiquissimi libri iudiciales terrae Cracoviensis*. Wyd. B. Ulanowski. Kraków 1884—1886
- SRPrus — *Scriptores rerum Prussicarum*. T. 3. Hrsg. T. Hirsch, M. Töppen, E. Strehlke. Leipzig 1866
- SRS — *Scriptores rerum Silesiacarum*. T. 1—37. Breslau 1864—1893
- St. Hist. — „Studia Historyczne”
- St. Żr. — „Studia Źródłoznawcze”
- SUB — *Schlesisches Urkundenbuch*. T. 1—6. Hrsg. H. Appelt, W. Irgang. Köln—München 1963—1998
- TP — Teki A. Pawińskiego
- TP III—V — *Księgi sądowe łęczyckie (1385—1419)*. Wyd. A. Pawiński. Warszawa 1897—1898
- TP VII — *Księgi sądowe brzesko-kujawskie*. Wyd. J.K. Kochanowski. Warszawa 1905
- UB — *Urkundliche Beiträge zur Geschichte des Hussitenkrieges*. Hrsg. F. Palacky. T. 1—2. Praha 1873
- UrzCentr — *Urzednicy centralni i nadworni Polski XIV—XVIII wieku*. Spisy. Red. A. Gąsiorowski. Kórnik 1992
- UrzŁęcz — *Urzednicy łęczyccy, sieradzcy i wieluńscy XIII—XV wieku*. Spisy. Opr. J. Bieniak, A. Szymczakowa. Wrocław 1985
- UrzMp — *Urzednicy małopolscy XII—XV wieku*. Spisy. Opr. J. Kurtyka, T. Nowakowski, F. Sikora, A. Sochacka, P.K. Wojciechowski, B. Wyrozumska. Wrocław 1990
- UrzMpUzup — *Uzupełnienia do spisów urzedników małopolskich XII—XVIII wieku*. Opr. W. Bukowski, A. Falniowska-Gradowska, W. Kłaczewski, J. Kurtyka, F. Sikora. W: *Burgrabiowie zamku krakowskiego XIII—XV wieku*. Spisy. Opr. W. Bukowski. Kórnik 1999
- UrzPod — *Urzednicy podolscy XIV—XVIII wieku*. Opr. E. Janas, W. Kłaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. Kórnik 1998

- UrzRus — *Urzednicy wojewodztwa ruskiego XIV—XVIII wieku. Spisy.* Opr. K. Przyboś. Wrocław 1987
- UrzWp — *Urzednicy wielkopolscy XII—XV wieku. Spisy.* Opr. M. Bielińska, A. Gąsiorowski, J. Łojko. Wrocław 1985
- Weise — *Die Staatsverträge des Deutschen Ordens in Preussen im 15 Jahrhundert.* T. 1—3. Hrsg. E. Weise. Königsberg 1939 — Marburg 1966
- Zap. Hist. — „Zapiski Historyczne”
- Zapiski sandomierskie — *Zapiski sądowe wojewodztwa sandomierskiego 1395—1444.* Wyd. F. Piekosiński. AKP. T. 8. Cz. 1. Kraków 1907
- ZDKK — *Zbiór dokumentów katedry i diecezji krakowskiej.* Cz. 1—2. Wyd. S. Kuraś. Lublin 1965—1973
- ZDM — *Zbiór dokumentów małopolskich.* Cz. 1—8. Wyd. S. Kuraś, I. Sułkowska-Kuraś. Kraków—Wrocław 1962—1975
- ZDMog — *Zbiór dyplomów klasztoru mogilskiego przy Krakowie.* Wyd. E. Janota. Kraków 1865
- ZDPaul — *Zbiór dokumentów zakonu oo. paulinów w Polsce.* T. 1. Wyd. J. Fijałek; T. 2. Wyd. J. Zbudniewek. Kraków 1938 — Warszawa 2004
- ZfO — „Zeitschrift für Ostforschung”

Na okładce: kościół pw. Świętego Gotarda w Strzelinie
Fot. *Jerzy Sperka*

Redaktorzy
Agnieszka Plutecka
Dominika Malska

Redaktor techniczny
Małgorzata Pleśniar

Korektor
Lidia Szumigala

Copyright © 2009 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISSN 2080-492X
(wersja drukowana)
ISSN 2353-9720
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wdawus@us.edu.pl

Wydanie I. Nakład: 150 + 50 egz. Ark. druk. 17,75 + wkł.
Ark. wyd. 24,0. Papier offset. kl. III, 90 g

Cena 37 zł (+ VAT)

Łamanie: Pracownia Składu Komputerowego
Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego
Druk i oprawa: D&D Sp. z o.o.
ul. Moniuszki 6, 44-100 Gliwice

Cena 37 zł

ŚRZEŃNIODOMIĘCZE pólskie i Annuaire. Tom 1 (5)

ISSN 0208-6336